UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Octogesimussecu[n]dus ar. de statu virginu[m]. Quadrupliciter sumitur virginitas. Datur annulus aureus virginibus [et] aureola. Que sunt que virginitate[m] [con]serua[n]t. Sex sunt p[re]cipue ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

per quā ſeipſam manifeſtare ac pompatice propalare naturā habet. Multiloquiū eſt inſipiētie argumentū: detractionis porta: manuductor ſcurrilitatis: mēdacij miniſter: cōpūctiōis reſolutio: et cōditor vanitatis: intellect⁹ diſperſio: acidie vocator: pcurſor ſomni: diſſipatio oris cuſtodie: exterminatio caloris: ⁊ feruoris frigefactio: orationis obſcuratio. Silentiū in ſciētia eſt mater orationis: a captiuitate reuocatio: ignis cuſtodia: actus cogitationū: interior pugnator. vbi gloſ. ſup Clima. q: nō ſolū ab impugnationibus cuſtodit ſilētiū: ſed nec eis appropinquare ſinit. luctus colligatio: amicitia lachrymar: memorie mortis operator: pene eterne pictor: iudicij eterni diligēs inquiſitor: meſtitie miniſter: confidētie proprie inimicitia: tranquillitatis cōiugalis cōuictus: amoris docēdi repugnator: ſciētie additamētū: dei verbor cōditor: nō apparēs pfectus: latēs aſcenſus. Cognoſcēs delicta tenuit linguā. qui vero multiloquus eſt: nō cognoſcit ſe. Silentij amicus appropinquat deo: ⁊ latēter colloquēs a deo illuminat. Jeſu ſilētiū. Jo. xviij. Mar. xiiij. in flexit Pilatū. q: dicitur in pſ. xxxj. Dixi cuſtodiā vias meas: vt nō delinquam in lingua mea. Ex vno hor ē non valere cōtinere: aut ex vana gloria aut ex gula: vt in diuite epulone q̄ in lingua cruciabatur. Luc. xvj. Hoc ſilentiū apud religioſos male ſeruat: q: oratione carent: et in cella nō ſunt: ⁊ pceſſiones querūt: et ſteriles ⁊ frigidas habēt animas: et guſtu diuino carēt: q: mundū nedū guſtant: ſed bibūt. de peni. diſt. ij. §. qd vero. Reprobi et xenodoxi. i. vanglorioſi ſunt: et quietē cordis non habent. Abbas Agathon per tres annos miſit lapidem in ore ſilentium affectans. Reſpondit ſenex. Silentium eſt ſeruādum vſq̄ quo quis interrogetur. Si taciturnus fueris: requiem poſſidebis. Dixit Euagius. Non anticipes loqui: niſi fueris requiſit⁹. Arſenius dixit. Sepe me locutum fuiſſe penituit: at vero tacuiſſe nunq̄. Dixit Antonius diſcipulo. Si affectaueris ſilentium: ne arbitreris te exercere virtutem: ſed indignum te loqui profitere. Dixit Syſoy. Quomodo poſſum⁹ ſaluare animas noſtras: quum lingua noſtra aperto oſtio ſepe proſiliat? Dixit ſenex de quibuſdam fratribus multum loquentibus etiam de deo, q boni erant: ſed atrium illor non habebat oſtiū: ſed qui volebant intrabant ſtabulum: et ſoluebant aſinū. hoc autem dicebat quia quicquid illis eueniſſet: loquebātur. Abbas Pemen. Qui in corde loquitur: non ſeruat ſilentium: etiā ore clauſo. Qui cum iuuamine de mane vſq̄ ad veſperam loquitur: ſeruat ſilentium. Augu. Ve tacentibus de te domine: quoniam ſunt loquentes muti. Dictū fuit Arſenio a chriſto. Fuge: tace: quieſce. He ſunt radices non peccandi. Eſa. xxx. In ſilentio et ſpe erit fortitudo noſtra. Abbas paſtor. Omnis labor quicumq̄ euenit tibi: ex taciturnitate ſuperabitur. Sapiens. Nemo ſtultus tacere poteſt. Thren. iij. Sedebit ſolitarius: et tacebit. Seneca. Primum argumentum compoſite mentis exiſtimo: poſſe ſecum conſiſtere: et ſecum morari. Dicit Grego. q beatus Benedictus recedens ab illis. vij. q. j. §. hoc autem. malis monachis habitauit ſecum. ij. libro dialogorum. Bernar. Cum quo eſt deus: nūq̄ eſt minus ſolus, q̄ quum ipſe eſt ſolus. Quod ideo dicit: quia tunc habet ſuam conſolationem: et liberius habet ſuum verum cōſolatorem. ſ. deum. Grego. Non ſufficit homo proficere ad vtraq̄ diuiſus: q: ſi exterius auditū aperit: interius ſordeſcit. Jaco. iij. Linguam autē nullus domare poteſt. ibi vide de lingua. Eccli. xiiij. Beatus vir qui non eſt lapſus verbo ex ore ſuo. Vbi non eſt clauſura oris: non eſt clauſtrum: ſed vrbs patens abſq̄ murorum ambitu. Prouer. xxv. in fi. Sicut vrbs patens et abſq̄ muror ambitu: ita vir qui nō poteſt cohibere in loquēdo ſpiritū ſuum. Religio vbi nō ſeruatur ſilentium. dicit illud Job. xxx. Quaſi rupto muro et aperta ianua irruerūt ſuper me. De indicto ſilētio regulari. xvj. q. j. ſi cupis. ⁊ c. placuit. ij. ex de ſta. mo. cū ad monaſteriū. §. in oratorio. ex de cele. miſ. dolentes.

¶ Articulus. lxxxij.

De extractato dei

Dgratia ſtatu aplico martyrū et confeſſor anachoritarū ⁊ omniū alior religioſorū copioſe: et quomodo ſtatus iſti lugubriter ſunt plangendi: q: in ſancta dei eccleſia quodammodo ceciderūt a perfectione ⁊ puritate ſua. Nūc in fine operis ⁊ pro cōplemēto eius de ſtatu virginū qui eſt perfectus in dei eccleſia ſtatus, breuius eſt tractandū. et ſicut in ſuperioribus hoc ſeruaui: alloquor ſanctam matrē noſtrā eccleſiā dicēs. Dic mihi virgo caſta mater eccleſia, vni viro chriſto legitime copulata. ij. ad Corinth. xj. xxvij. q. j. nuptiarū. An ſtatus virginalis adhuc in te veraciter pſeueret: et vere dices, Virgines bone (noſtra trāſlatio habet pulchre) Amos. viij. deficient. dicit ppheta. ſubaudi nūc. xxxij. q. v. ſi paulus. ¶ A Sed primo ſciēdum eſt q virginitas quadrupliciter ſumit. Primo p fidei integritate. vñ ſup predic. locū Apli. ij. ad Cor. xj. Deſpondi vos ⁊c. gloſ. Aug. Virginitas fides eſt incorrupta. ⁊ ſic accipitur p ceal. c. nuptiarū. Scdo p integritate carnis. vnde gloſ. ſup pre. locū. Virginitas carnis corp⁹ eſt intactū. vñ Augu. cōtra Julianū. Pudicitia eſt res mētis: virginitas corpis. Ad hoc. xxxij. q. v. de pudicitia. Tertio p pudicitia mētis cū itegritate carnis quātū ad ppoſitū ſeruādi eā: ſic virginitas māſiſſet in Lucia etiā ſi inuita fuiſſet oppreſſa. xxxij. q. v. §. j. ⁊ c. reuera. et. c. ita ne. ibi. Apprehenſa carne ſua exerceat libido nō ſua. ⁊ c. ppoſito. ⁊ c. ſicut nemo. Quarto p pudicitia mētis cū integritate carnis: nō ſolū in propoſito ſeruādi, ſed etiam in actu. et de tali dicit Apls. j. ad Cor. vij. Mulier innupta et virgo cogitat que dñi ſunt vt ſit ſancta corpore ⁊ ſpū. Virginitas ſic ſumpta excellēter accipit. Et habētibus virginitatē talē conuenit annulus aureus in eccleſia militāti: in ſignū q ſunt ſpōſe chriſti ſingulares: ⁊ in eccleſia triūphāti merito eis reddetur aureola. de his habet. xxxij. q. v. ille. Et eſt ſciēdū q hec virt⁹ pudicitia q̄ eſt virt⁹ animi. vt pal. c. pudicitia. ⁊ c. ita. quā virtus ſit animi: nūq̄ pōt amitti aīo incorrupto: quia animo nō infert vis. vt pceal. c. ita ne. ⁊. xv. q. j. merito. Hec aūt virt⁹ pudicitia que eſt in aīo, eadē eſt in virginibus et in cōiugatis ⁊ in viduis. Sed in virginib⁹ appellat virginitas. In cōiugatis pudicitia. xxvij. q. j. nuptiarū. xxviij. q. j. ſic em. vltra prin. ibi. Nec vera eius pudicitia cum cōiuge ⁊c. et. §. ex his. ver. Itē quū dicit. In ptinētib⁹ caſtitas. de hoc no. xxxij. q. v. in ſumma. Eſt autē ſm Augu. in lib. de nuptijs et concupiſcētijs, virginitas in carne corruptibili perpetua incorruptionis meditatio. i. propoſitū ſeruandi perpetuā integritatē. vt fuit excellētiſſime in matre dei dicente Luce. j. Quoniā virū nō cognoſco. i. nō cognituram me propoſui. xxvij. q. ij. §. j. ibi. Quō fiet iſtud ⁊c. Carnē vero corruptibilē intellige carnē poſſibilē corrūpi ⁊ nō corrūpi. vt fuit caro Adam in ſtatu innocentie. de conſe. diſt. iiij. placuit. Itē Ambro. in lib. v. de virginitate. Quid eſt caſtitas virginalis: niſi expers contagionis integritas? ¶ Et notandū q carnis corruptio per oppreſſionem nō priuat ab aureola ſm Altiſſiodorēſem ⁊ Cācellariū Pariſiēſem et Richardū. et cōiter hoc tenent theologi per verbū Lucie, Si inuitā me feceris violari: caſtitas mihi duplicabit ad coronā. xxxij. q. vj. Sed talis nō habebit inſignia q̄ dantur ſpecialib⁹ virginib⁹ in eccleſia militāti: vt annulus aureus ⁊ ſimilia. Sed Ray. ⁊ cōiter oēs canoniſte ⁊ Hug. cū quibus ſentio: tenent q ſiue ante baptiſmum ſiue poſt baptiſmum aliqua fuerit oppreſſa: nec inter virgines poterit conſecrari: nec habebit aureolā: nec inſignia in eccleſia militanti. habebit tñ maiorē gloriā ſi mente corrupta nō fuerit: ſed non talem. vt. xxvj. diſtinc. acutius. no. xxxij. q. v. §. j. in gloſ. ar. violenter corruptam. et. c. reuera. et. c. ille. et per Hug. eadē. q. c. propoſito. c. ſinge. et. c. ille. et opti. facit. xv. q. j. ſi quis non iratus. Nec refert ſm Hugonem, vtrum in huiuſmodi corruptione ſit facta ſeminum commiſſio necne: quia ſiue fuerit adulta, ſiue impubes adeo q non

Virginitas q̄drifariā pōt intelligi.

An violēta virginis oppſſio corrūpat puer aureola.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

poſſit ſentire pruritũ nec ſemen emittere: nec eſt virgo nec inter virgines cõputabitur taliter corrupta. ¶ Quid de illa que vadit ad corruptorē vt corrũpatur: nec tñ ſequitur corruptio? Quid etiam de cõiugata que cõſenſit in carnalem copulã que ſecuta non eſt: nũquid fraudabitur aureola? Reſpõdeo in primo caſu ſm Hug. ꝙ ſi peniteat de corruptione mentis: nõ priuabitur aureola. quia ſm Cancel. Pariſieſem virginitas per penitẽtiã reparatur in illa que ſola mente corrupta eſt. In ſcdo caſu dic ꝙ ſi hmõi coniugata ante mortē peniteat de illo cõſenſu: nõ fraudabitur aureola. alr̃s illã nõ habebit: ſi deceſſerit cũ propoſito vtendi carnali copula ſi cõualeſcat. Sꝫ huic dicto repugnat factũ virginis glorioſe: que conſenſit in carnalē copulã quñ deſpõſaretur Joſeph. ſm Aug. xxvij. q. ij. §. j. vbi btã Maria ſm qḋ ibi dicitur ꝙ conſenſit in carnalem copulã nõ illam appetendo / ſed diuine inſpirationi in vtroqꝫ obediẽdo ſoluit dubiũ. Tenet etiã Hug. in palle. c. ille. ꝙ illa que ex furore libidinis ꝓuocat in ſe ſeminis effuſionē: vel digito / vel alio modo cõtra naturã rumpens ſigillũ virginitatis ſue: vel etiã ſupponẽdo ſe pecori / vel ferro / vel palo ſe corrũpit: poteſt inter virgines cõſecrari: et habebit aureolam ſi peniteat. Et ꝙ non amittitur virginitas niſi per mẽbrũ naturale. Que opinio nullo modo placet. et penitus eſt obſcura: q2 talis corrupta eſt qualitercumqꝫ ſit mẽte et corpore. et pro hoc facit. xxxij. q. iiij. meretrices. ⁊ c. ſequē. ⁊ xxxij. q. vij. nõ ſolum. xxviij. q. j. idololatria. quia pari ratione maſculi et femine ſodomite poſſent virgines iudicari. quod nõ eſt verum. Et ideo teneo ꝙ huiuſmodi mulieres ſic corrupte nõ ſunt inter virgines cõſecrãde: nec habebũt aureolam: quãtũcũqꝫ peniteãt. quia vt dictũ eſt. s. eo. ver. eſt autem. ſm Aug. virginitas eſt in carne corruptibili ⁊c. Si quis vero vel aliqua in ſomnis patiẗ pollutionē. vj. di. teſtamentũ. aut dũ ludit cũ viro: aut turpitudinē aliquam cogitat: aut dũ a viro oſculatur: aut tãgiẗ a viro: vel cũ vehemẽti carnis tentatione ſeſe cõprimit vel cõſtringit: ⁊ ſic polluitur: nõ inde data ad hoc opera: nec ex ꝓpoſito hoc fiat: per penitentiã poterit reparari: et ad virginitatem et ad aureolã: ⁊ inter virgines cõſecrari: ꝗuis poſt hmõi nõ voluntariam pollutionē placuerit ei feciſſe pollute de quo peniteat. Integritas vero carnis in ea que carnis op' appetit: nõ eſt digna aureola ſi nõ penitet: alr̃s ſec'. vt. s. ver. in. ij. caſu. Hiero. Nihil prodeſt habere carnē virginem: ſi mẽte quis nupſerit. Virginitas theſaurus abſcõditus eſt in agro. Mat. xiij. Hui' theſauri precioſitas eſt / vt non ſolũ preciũ glorie eterne que eſt cõmunis oibus ſanctis habeat: ſed etiã glorie ſpecialis. et nõ ſolũ aurea / ſed corona aureola debeaẗ. Exo. xxv. preceptũ fuit vt fieret mẽſa et ſuper mẽſam corona aurea: ⁊ ſuper aureã aureola. Hũc theſaurũ incorruptionis debemus emere vẽdita cõcupiſcentia carnali: et abſcõdere: ne ſim' virgines fatue abſqꝫ oleo letitie interioris. Mat. xxv. q2 ſm Grego. depredari deſiderat qui theſaurũ publice in via portat. Hũc theſaurum habemus in vaſis fictilibus. ij. ad Cor. iiij. Impreciabilis eſt iſte theſaurus. Eccli. xxvij. Nõ eſt digna aie cõtinentis põderatio: nõ dicit corporis / ſed aie: q2 ibi eſt virtus. vt. s. in. c. de pudicitia. ⁊ c. ita ne. Lilio etiã virgines propter puritatē cõparãtur. Cañ. ij. Sicut liliũ inter ſpinas: ſic amica mea inter filias. Folia iſtius lilij ſunt illa que iſtã virginitatē cõſeruãt. Sobrietas cibi ⁊ potus. Loth inebriat' ꝑpetrauit iceſtũ. Geñ. xix. xv. q. j. inebriauerũt. Luxurioſa res vinũ. Prouer. xx. xxxv. diſ. luxurioſa. et. c. ſexto. Hiero. Virgo vinũ fugiat ꝓ veneno. Itē labor et occupatio maxime circa ſcripturã diuinam. de cõſe. di. v. nũꝙ. Ezechiel. xvj. et de renũ. niſi. §. verũ. Habitus aſper nõ ornat'. Nume. xxv. Filij iſrael fornicati ſunt cũ mulieribus Moab que ſe ornauerunt. j. ad Timo. ij. Nõ in tortis crinibus ornantes ſe aut auro. Cuſtodia ſenſuũ ⁊ cohibitio ad vagandũ. Geñ. xxxiiij. de Dina vagãte corrupta. de peni. diſt. v. c. j. ad finē. Mat. xxv. Quinqꝫ aũt ex eis erãt fatue. gloſ. Aug. Vel ꝑ quinqꝫ virgines ſignificaẗ quinqꝫpartita cõtinẽtia a carnis illecebris. Cõtinẽdus eſt em̃ animi appetitus a voluptate oculoꝝ / auriũ / olfaciẽdi / guſtãdi / et tãgẽdi. Caſta locutio. Seneca. A verbis turpibus abſtineto: q2 licẽtia eorꝫ impudicitiã nutrit. j. ad Cor. xv. Corrũpunt bonos mores colloquia praua. Hiero. Sit ſermo virginis prudens: modeſtus: rarus: nec tam eloquẽtia precioſus ꝙ̃ pudore. Solitudo. Solent em̃ animalia ſyluestria pulchriorē habere pellem ꝙ̃ domeſtica. Quia Thamar ſola fuit ingreſſa ad germanũ: corrupta fuit ab eo. ij. Regũ. xiij. facit ext. de preſump. literis. Hiero. Solēt virgines q̃ vere ſunt virgines ſemper pauide ⁊ nũꝙ̃ ſecure eſſe: ⁊ vt caueãt timẽda / etiã ſecura pertimeſcere. de occaſionibus immunditie vide. s. §. de immũditia. in ar. lxxiij. et ſequen. Virgo felix ſterilis eſt incoinquinata que neſcit torum. Sap. iij. Candida eſt virginitas chriſto cãdido cõiũcta. Cañ. v. Dilectus meus candidus ⁊c. Berñ. Candor lucis eterne eſt chriſtus. ⁊ candidã oportet aiam eſſe vbi ipſe ſedere elegit. Iſidorus. Candor quippe munditia eſt vite. xxx. q. v. femine. de conſe. diſ. iiij. poſt baptiſmum. et. c. accepiſti. Grego. Candida vita eſt carnis de incorruptione virginitas. Et quid cãdidius caſtitate? Threñ. iiij. Candidiores nazarei eius niue. ꝑ cõtinentiam mentis. Nitidiores lacte. expoſita ſunt latius hec verba. s. in Threnoꝝ. j. c. bis expoſito. et in. j. arti. iſtius ij. per continentiam corporis. Propter hunc duplum libani candorem bene dicitur Cañ. iiij. Veni de libano ſponſa mea: veni de libano. Libanus candidatio interpretatur. Cãdor iſte eſt angelicus. Vnde et angeli ſepe in albis apparuerunt. Matthei. xxviij. Marc. xvj. Veſtimenta eius ſicut nix. Non dicit ſicut lac ſed ſicut nix: quia non carnis / ſed tantum ſpiritus candorem habent angeli. Vnde quãtum ad hoc glorioſior eſt candor virginalis in homine ꝙ̃ in angelo. In homine enim duplex: in angelo ſimplex. in homine per pugnam: in angelo per naturam. Hiero. In carne angelicam gloriam acquirere maioris eſt meriti ꝙ̃ habere. quum homo viribus obtinere nititur quod habet angelus ex natura. Eſſe angelũ felicitas eſt. eſſe vero virginem virtutis. De hoc etiam ſcripſi in hac. ij. parte iſtius operis ſuper Threno. ſuper predictis verbis. Candidiores nazarei ⁊c. Virginitas gratioſum facit hominibus et deo. Eccli. xxvj. Gratia ſuper gratiam: mulier ſancta et pudorata. Que virginitas in iuuenibus magnis eſt preconijs extollenda: quia magis tentatur. vnde dicit Bernar. ꝙ eſt martyriũ caſtitas in iuuentute. vt in ſancto Joſeph. Geneſ. xxxix. Iſidorus. Quidam in iuuentute luxurioſe viuentes: in ſenectute continentes fieri delectantur: ⁊ tũc eligunt caſtitati ſeruire: quando eos libido ſeruos habere contempſit. Sed et vtinam hodie ſenes maxime preſbyteri continerent: et qui in iuuentute continuerunt in ſenecta feroribus luxurie non ſe macularent. ex̃ de preſumptio. cum in iuuẽtute. Nec eſſent ſicut illi preſbyteri impudici de quibus Daniel. xiij. quia difficile continentiam ſeruat: qui ſe illicito concubitu maculare non metuit. xxxiiij. diſtin. §. quod ergo. Sap. vj. Incorruptio facit proximum deo. ſicut Joannem apoſtolum. Beda ſuper Lucã. Sicut chriſtus in ſumma pace eſt natus: vt ſe pacē diligere oſtenderet: ita de virgine natus eſt: vt ſe virgineum decus mõſtraret diligere. Fructus cẽteſimus eis debetur. Matth. xiij. Agnum ſequuntur quocumqꝫ ierit. Apocalip. xiiij. Et cantant canticum nouum: quod eſt cantus ſpecialis amoris. ad literã dulcius ſolent cantare virgines. Gregorius. In patria ſingulariter agno canticum decantare / eſt cum eo in perpetuum pre ceteris fidelibus de carnis incorruptione gaudere.

¶ B

SEt aũt ſunt virginib' ꝓcipue metuenda. Primũ eſt ſupbia. Aug. in lib. de virgini. Nõ ſolũ ꝓdicãda eſt virginitas vt ameẗ: verũ etiã monẽda eſt ne inflet. Idē. Metuo tibi vehemẽter ne quũ te agnũ q̃cũqꝫ ierit ſecuturam glorieris: eũ pſumẽdo ſupbe ꝑ grãm ſeq̃ nõ poſſis. Idē. Bonũ v̾ginitatꝭ ꝙ̃ magnũ video: tm̃ ei ne pareat fure ſupbie

De ſuperbia virgini. nib' potiſſimũ cauẽda.

timeſco. Idē. ¶Facilius ſequūtur agnū: et ſi nō quocūq; ie-
rit: certe quocūq; poterūt cōiugari humiles: ꝙ ſupbiētes
virgines. Bern. Sine humilitate audeo dicere nec Ma-
rie virginitas deo placuiſſet. Augu. Nō dubito pferre mu-
lierē ſupbe virgini. ¶ Scōm eſt fatuitas. i. charitatis de-
fectus. Mat. xxv. Fatue virgines nō ſumpſerūt oleū ſecū.
Bern. in epiſtolis. Caſtitas ſine charitate lampas eſt ſine
oleo. Subtrahe oleū: lāpas nō lucet. tolle charitatē: caſti-
tas nō palcet. Itē ſup illud Mat. xxv. Nō ſumpſerūt oleū
ſecū. Chryſ. in homil. Oleū hic vocat charitatē ⁊ eleemo-
ſynam: et quodcūq; circa indigentes auxiliū. lāpades au-
tem virginitatis chariſma. ꝓpter qḋ et ſtultas eas vocat:
qm̄ maiorē ſuſtinētes laborē propter minorē oia perdide-
runt. maiori em̄ labore vincitur carnis cupido: ꝙ pecunia-
rum. Augu. in verbis dn̄i. Si quis igit habet animā virgi-
nalē, ⁊ amator eſt pudicitie: nō debet mediocriter eſſe cō-
tētus iis que cito exareſcūt: ſed perfectas virtutes ſequa-
tur: vt lumen habeat ſempiternū. Chryſ. in homil. Vides
igitur quanta nobis ſit a pauperibus negotiatio. Paupe-
res autē nō ſunt ibi: ideo ꝙ hic oleū cōgregare oportet: vt
illic vtile ſit quū chriſtus nos vocet. Hiero. Vendit in hoc
mūdo oleum: ⁊ multo emitur precio: ac difficili labore cō-
quirit. qḋ nō ſolū in eleemoſynis: ſed in cūctis virtutibus
et cōſiliis intelligimus magiſtrorū. Vanitas etiā vel fatui-
tas in virginibus, eſt vana gloria ⁊ laudes quas petūt q:
virgines ſunt. Vn̄ ⁊ tales virgines oleū ſpūale intra con-
ſciētias ſuas corā deo nō habent: q: ab hoibus ſicut fatue
laudes querūt. ꝓpter qḋ apud deū meritū virginitatis ꝑ-
dūt. Aug. de verbis dn̄i ſup pre. loco. Mat. xxv. Non ſum-
pſerunt oleū. Oleū adulatio eſt. de quo pſ. cxl. Oleū aūt
peccatoris nō impinguet caput meū. Vedūt em̄ oleū oēs
adulatores: qui ſiue falſa ſiue ignorata laudando aias in
errorē nutriūt. l. di. ſi quis diaconus. ibi. in ſi. Periculoſas
adulationes. Qui beatificāt: ipſi ſeducunt. Eſa. ix. Et eis
vana gaudia tāꝗ̄ fatuis cōciliādo aliquā de his mercedē
tēporalē accipiūt. Dicitur ergo, Ite ad vendētes: ⁊ emite
vobis. i. videamus nūcquid vos adiuuent: qui vobis lau-
des vēdere cōſueuerunt. ¶ Tepiditas: q̄ ſolet accidere in
virginibus: q: cōſiderāt ſe parū peccaſſe. cōtra quod dicit
Aug. in lib. de virginibus. Multo ardētius debes dilige-
re illū qui flagitioſa a ſe cōmiſſis quecūq; dimiſit. de pe.
di. i. multiplex. in ſe cadere nō pmiſit. ¶ Macula peccati
cuiuſcūq; alterius ꝙ carnalis. Macula turpior eſt in ve-
ſte alba. Virginitas eſt veſtis alba. vn̄ byſſo cōparat Pro-
verb. vlti. Byſſus ⁊ purpura indumētū eiꝰ. Virgines que
habēt integritatē carnis cū corruptiōe mētis: ſimiles ſunt
ſepulcris dealbatis. Mat. xxiii. Hiero. Nihil ꝓdeſt virgi-
nitas corporis: vbi operat corruptio mentis. ad hoc. xxxii.
q. v. ſi paulus. c. tolerabiliꝰ. c. magis timeamꝰ. ¶ Negligē-
tia cōfeſſiōis. vn̄ ⁊ etiā virginitas decore induit. in pſ. ciii.
Cōfeſſionē ⁊ decorem induiſti ⁊c. Et iterū. Cōfeſſio ⁊ pul-
chritudo in cōſpectu eius. Can. ii. Oſtēde mihi faciē tuā. i.
cōſcientiā. ¶ Diuiſio cordis. Augu. loquēs virginibꝰ. To-
to vobis figatur in corde q̄ ꝓ vobis fixus eſt in cruce. Du-
plici corde cui ve. Eccli. ii. eſt que deo et hoibus vult place-
re. Bern. in epiſtolis. Volens placere hoibꝰ deo diſplicet.
Si hoibus placerē: chriſti ſeruꝰ nō eſſem. Gala. i. Non pla-
ces ſi nō placas: nō placas ſi places. Gregō. Nemo pōt in
vna eadēq; re oipotēti deo atq; eius hoſtibꝰ gratus eē. nā
dei amicū ſe denegat: q̄ eius placet inimicis. Signū ꝙ vir-
go vult placere hoibus, eſt ornatus et appoſitus. de cōſe.
di. v. fucare. fucus exterior. pſ. xliiii. Ois gloria filie regis
ab intus. Hiero. Decor q̄ in veſte requirit, induit. et cū ve-
ſte deponit. veſtis ꝓculdubio eſt non veſtiri. ad hoc. xxi. q.
iiii. c. i. de cōſe. di. v. fucare. ¶ Imperſeuerātia. ne deficiat.
Bern. Stude perſeuerātie: que ſola coronat. Idē. Scias
diabolū ſoli ſemp perſeuerantie inſidiari: quā ſolā virtutē
nouit coronari. de pe. di. ii. §. ex premiſſis. ver. itē illud euā-
gelii. Aug. Qui facere poteritis ne virginitatis bonū a vo-
bis pereat: facere nō poteritis vt redeat. ad hoc. xxxii. q. v.
ſi paulus. de peni. di. iii. in caſſum. vii. q. i. ſuggeſtū. In. c. ſi
paulus, dicit ꝙ virginē poſt ruinā deus ſuſcitare nō pōt.
ſed quō hoc intelligat vide ibi in gloſ. ¶ Honoratur
aūt virginitas a deo, ab angelis, ab hominibꝰ, a diabolo.
A deo. Hiere. iii. Dux virginitatis mee tu es. Eſt ergo chri-
ſtus dux virginitatis. eſt ⁊ ſpōſus. Ipſe eſt em̄ ſummꝰ pō-
tifex de quo Leuit. xxi. Virginē ducet vxorē. virginē vtiq;
eccleſiā. ii. Cor. xi. xxvii. q. i. nuptiarū. Deſpōdi vos ⁊c. ⁊ vir-
ginē aiam. ꝑal. c. ſi paulus. Itē chriſtus nō ſolū eſt virgini-
tatis ſpōſus: ſed filius. Eſa. vii. Ecce virgo cōcipiet. Luc. i.
Augu. Vnius ſancte virginis partus oim̄ ſanctarū virgi-
nū eſt decus: ⁊ ipe cū Maria matres chriſti ſunt: ſi patris
eiꝰ faciūt volūtatē. Mat. vii. Honorat ab angelis. Luc. i.
Miſſus eſt angelus gabriel ⁊c. Iſte angelus honorauit
virginē in excellētiſſima legatione et in reuerētiſſima ſalu-
tatione. Itē angelus nō pmiſit ſe a Ioāne virgine adora-
ri. Apoc. xix. ⁊ vlti. Vide ne feceris. Honorāt angeli virgi-
nes: q: et ipſe terreſtres angeli ſunt ⁊ hoies celeſtes. Ber-
nar. Quid caſtitate decorius: que mūdū de immūdo oce-
ptū ſemine, de hoſte domeſticū, de hoie angelū facit? Ho-
norauerūt angeli Hagnen in veſte. Ceciliam in corona.
Agathā in tabula marmorea. Catharinā in ſepulcro. Sʒ
inimici ſunt impudicorū. Dan. xiii. Ecce em̄ angelus dn̄i ac-
cepta ſententia ab eo ſcindet te mediū. De ſodomitis ſub-
uerſis ab angelis ⁊ occecatis. Gen̄. xix. ii. q. i. deus. xiiii. di.
qḋ ait. Honorat ab hoibꝰ. Iudicū. xxi. Virgines reſerua-
re. Nume. xxxi. Puellas ⁊ oēs feminas virgines reſeruate.
Alii oēs iubētur interfici. Merito ſalus dat virginibꝰ: q:
ꝑ virginē ſalus. Anſel. Nō eſt ſalus: niſi quā tu virgo pepe-
riſti. Virgines em̄ ſaluant nō carne tātū: ſed mēte ſimul.
Iſidorus. Virgo carne nō mēte nullū premiū hʒ in gene-
ratiōe. in ꝑal. c. ſi paulus. De quarto ꝙ honorat a demoni-
bus virginitas. Tob. vi. ⁊ vii. demō noie Aſmodeus virgi-
nitatē Sare a. vii. corruptoribꝰ liberauit. Narrat in vitis
patrū ꝙ cuidā vidue caſtitatis amatrici demō fuit ſpecia-
liter aſſignatꝰ vt eā deiiceret a ꝓpoſito caſtitatis. Quūq;
per multa tēpora eā moleſtaſſet valide: nūꝗ̄ tn̄ eiꝰ animū
potuit flectere ad cōſenſum. Tādē demonū cōcilio conuo-
cato princeps eorū interrogabat a quolibet q̄d egiſſet: ⁊ il-
le apud eū beatior: qui et nequior: at vbi ad iſtū ventū eſt:
cōfuſione dignus habet q̄ a femina ſuperatꝰ eſt. vn̄ et ſibi
iniūctū eſt vt imperio dn̄e obediret ꝙ diu in carne viueret.
Dū autē dn̄a, vt moris habebat, excluſis puellis ſe in ora-
tione pſtraſſet: et vellet ſibi calciamēta detrahere: adfuit
in ſpecie decori iuuenis ille demō. quo viſo domina excla-
mauit. accurrēs familia nihil inuenit. Tertio ſimiliter ve-
niens allocutus eſt dominam ne timeret: ſibiq; ſeriem rei
explicans obedientiā repromiſit. Addens ꝙ de illo pecca-
to eam nō amplius moleſtaret. Quūq; domina familiam
induiſſet: demon cōqueſtus eſt ꝙ ſibi non fuiſſent veſtimē-
ta collata: allegans ſe plus aliis ſeruiuiſſe: domina indu-
menta conceſſit. ille ſuſcipiens ſe in conclaui clauſit. domi-
celle reſpicientes per rimas portarum viderūt demonem
pannos ſuentem. et ille indignatus miſit veſtimenta in
ignem: ſed ad mādatum domine extraxit. cui ob meritum
caſtitatis ſemper ſeruiuit diabolus. Ergo velit nolit, ho-
norat virgines: ſicut victus victrices: ⁊ tamꝗ̄ angelorum
ſorores quos ipſi timent. Bernar. Fulgida virginitas eſt
gemma virtutum: germana angelorum: lampas eccleſia-
rum: lux animarū. ipſa calcat libidinem. vincit diabolum.
contēnit ſeculū. deprimit omne periculū. Sicut diabolus
honorat caſtos et virgines: ſic poteſtatē hʒ ſingularē ſup
immūdos: qui ſunt de ſua familia: q: ipſe ſpūs immūdus
eſt. Luce. xi. Tob. vi. Qui coniugia ita ſuſcipiunt vt deum
a ſe et a ſua mente excludant: et ſue libidini vacent: ſicut
equus et mulus quibus non eſt intellectus: habet ſuper
eos demon poteſtatem. ¶ D Quatuor etiā ſunt in qui-
bus virginitas honoratur in celo. In intrandi ſecuritate.
Mat. xxv. Que parate erāt intrauerūt ⁊c. Angelica ſocie-
tate. Iudicū. xxi. Inuēte ſunt de Iabis galaad. cccc. virgi-

Honor virginibus exhibitus.

nes que neſcierūt viri torū et adduxerunt eas ad caſtra in ſylo. Caſtra ſunt angeli. Geneſ. xxxij. Caſtra dei ſunt hec. Sylo interpretatur auulſio/reſtitutio. ⁊ certe amiſſio facta per angelos cadentes/ſpecialē habebit reſtitutionē ꝑ virgines ſtantes. de conſe. diſt. j. hi duo. Chriſti cōformitate. Apoc. xiiij. Hi ſequuntur agnum quocūqȝ ierit. Virgines ſequūtur agnū: q2 ei per incorruptionē ſpecialiſſime cōformātur. preall. c. Sap. vj. Incorruptio facit eſſe proximum deo. Gaudij ſingularitate. Apoc. xiiij. Nemo poterit dicere cāticum niſi illa. cxliiij. milia. Hoc eſt ſingulare prorſus gaudiū canticis exultationis ⁊ laudis de incorruptione ⁊ virginitate procedēs. Caſtitas et virginitas tranquillam facit vitam. j. Timo. ij. ibi. Tranquillam vitam agamus in omni pietate et caſtitate. q. d. Nō ſufficit virginitas abſqȝ alijs bonis operibus. Grego. in homil. Nec caſtitas ergo magna eſt ſine bono opere: nec bonū eſt aliquod opus ſine caſtitate. vnde Luc. xij. Sint lumbi veſtri precincti: ⁊ lucerne ardētes in manibus veſtris. Grego. Nulla ſunt bona cetera: ſi occulti iudicis oculis caſtitatis teſtimonio nō approbātur. Magna pulchritudo et vera glīa caſtitas ⁊ virginitas. Judith. xvj. Erat enim virtuti caſtitas adiuncta ⁊c. vſqȝ/Erat aūt feſtis diebus ꝓcedēs cū magna gloria. Iſido. Caſtitas eſt pulchritudo inuiolata ſanctarum. Res eſt angelica. Chryſo. Caſtitas res eſt angelica ꝑ quā ſolū ſingulariter hoīes angelis aſſimilātur. Bern. Differūt inter ſe homo pudicus ⁊ angelus. ſed felicitate: nō merito. ſed etſi caſtitas illius felicior: huius inde cognoſcitur eſſe fortior. Bern. Sola caſtitas mores iſtius beate vendicat regionis in qua neqȝ nubēt neqȝ nubentur. Mat. xxij. prebēs quodāmodo terris experientiā cōuerſationis celeſtis. Miniſtrū dei facit. pſ. c. Ambulans in via immaculata hic mihi miniſtrabit. ij. ad Cor. vj. In oībus exhibeam9 nos ſicut dei miniſtros ⁊c. Et infra. In caſtitate. Cor confortat. Judith. xv. Confortatū eſt cor tuū eo ꝙ caſtitatem amaueris. xxxiij. q. v. tūc ſaluabitur. vbi ponitur triplex caſtigatio. Iſti ſunt eunuchi qui ſe caſtrauerūt ſancti ꝓpter regnū celorum. Mat. xix. Chryſo. Illa eſt glorioſa cōtinētia: nō quam trāſgredi nō pōt neceſſitas debilitatis corporis vel nature: ſȝ quā cōplectit voluntas ſancti propoſiti.

¶ Articulus. lxxxiij.

Queritur aūt ſecūdum ſanctū Tho. in. ij. ij. q. cl. circa virginitatē quinqȝ. Primo in quo conſiſtit virginitas. Secundo vtrum ſit licita. Tertio vtrū ſit virtus. Quarto de excellētia eius reſpectu matrimonij. Quinto de excellentia eius reſpectu aliarum virtutum.

¶ A

In q̄ virginitatē cōſiſtere ſit dicendum.

Ad primū videt ꝙ nō cōſiſtit in carnis integritate ꝓpter definitionē Augu. ſ. poſitā in. §. pri. ver. Eſt aūt ꝙ virginitas eſt in carne corruptibili ⁊c. Item q2 ſm eū eſt pudicitia que eſt in anime vt. ſ. dixi. §. pri. ver. et eſt ſciēdū. Preterea carnis integritas videt conſiſtere in ſignaculo virginalis pudoris. Sed quāqȝ abſqȝ virginitatis preiudicio frāgit illud ſignaculū. dicit enī Augu. Eſt aūt vberior feliciorqȝ fecūditas nō ventre graueſcere: ſed mēte grādeſcere. Illa filios doloris: iſta filios parturit gaudij ⁊ exultationis. Itē Augu. Ipa cōtinētia nequaqȝ ſterilis eſt: ſed fecunda mater filiorum gaudiorum. Illa filijs replet terrā: iſta celū. ad hec. xxxij. q. j. nuptie. xxxiij. q. v. tūc ſaluabitur. Illa eſt multe ſolicitudinis: iſta quietis. Gilibert9. Virginitas eſt curarū ſilētiū: pax carnis: redēptio viciorum: principatus virtutū. Illa eſt bonū: iſta melius. Hiero. ad Pāmachiū. et. ſ. dixi. §. pri. ver. ſed cōtra eſt. Tātū eſt inter nuptias et virginitatē: quātū inter nō peccare ⁊ bñfacere. Immo (vt leuius dicā) quātū inter bonū ⁊ melius. illa comparat ſpinis: iſta roſis. Hiero. ad Euſtochiū. Laudo nuptias: ſȝ q2 mihi virgines generāt: lego de ſpinis roſam: de terra aurū: de conchis margaritā. Itē q2 chriſt9 nō de corrupta na-

ſcit/ſȝ de virgine: eſt ratio ſm Aug. de ſancta virginitate/ſup illud Luc. j. Ad virginē. Illū enī decēter ſolū virginitas parere potuit: q̄ in ſua natiuitate parē habere non potuit. Oportebat enī caput noſtrū ꝓpter inſigne miraculū ſm corpus naſci de virgine: qḋ figuraret mēbra ſua de virgine. xxvij. q. j. nuptiarū. eccleſia ſm ſpiritū naſcitura. Itē Chryſ. ſup eodē. c. ibi. Quō virū nō cognoſco. Quinimmo eoipſo cōtinget ꝙ es cōiugis inexperta. nā ſi virū experta fuiſſes: nō digna cēſereris hoc miniſterio: nō q2 ꝓfanū ſit cōiugiū: ſȝ q2 virginitas potior. Decebat enī cōem oīm dominū ⁊ in natiuitate nobiſcū participare: ⁊ ab ea diſcrepare. Cū enī ex vtero naſceretur/habuit cōe nobiſcū: ꝙ autē abſqȝ ꝯcubitu naſceret/plus a nobis obtinuit. Penetrās magnus Climacus ꝓfunditatē vere virginitatis ⁊ caſtitatis ait. Caſtitas vel virginitas eſt nature i corpore appropriatio ieſu chriſti: dñs amabilis: ſcutū cordis ſuperterreſtre: ſupnaturalis ⁊ ſupglorioſa abnegatio nature: ⁊ vere corporalis ⁊ mortalis ⁊ corruptibilis ſupmirabilis ad incorporeos coaptatio. Caſtus eſt q̄ amore ⁊ cōcupiſcentia ſancta amorē ⁊ cōcupiſcētiā ⁊ ignē igne immateriali repercutiēs extinguit. Iſte eſt canon. i. regula. diſt. iij. canon. caſtiſſime caſtitatis: eque ſimiliter ſup aīatis et inanimatis rationabilibus atqȝ irrationalibus corporib9 affici. Principiū quidē caſtitatis/nō cōſentiēs cogitatio ⁊ preter idolū. i. imaginationē turpē ex turpibus reſperſio. Medium caſtitatis/naturales motus ſup multitudinē alimētorum et ſolū ſine idolis exiſtētes: ⁊ a colluuionis reſperſione liberi. Finis vero/mortificatio corporis premortuis cogitationibus. Si iſtud eſt vere caſtitatis ⁊ virginitatis argumentū/immobilē eſſe in phantaſmatibus ſomniorum: iſta penit9 terminatio luxurie fluxū ſuſtinere in cogitationib9 vigilātem. In introducēdis. i. nouitijs corporis lapſus vt plurimū ex delicijs habēt fieri. In medijs ꝓo ex alta ſapiēdi elatione. In ijs vero q̄ ꝑfectioni appropinquāt ex eo tātūmodo qḋ ꝓximū iudicēt. Caſtitas eſt dei ꝓprietas ⁊ ſimilitudo ſm ꝙ homini poſſibile eſt. Mater vero caſtitatis q̄es ſolitaria cū obediētia. Eſt in ſomnis fluxus ex multitudine eſcarū ⁊ quietis. Alter eſt ex ſupbia: qū in diuturna nr̄a influxibilitate inflamur: et rurſum ex eo qḋ ꝓximū iudicemus. Alter ex demonum inuidia: vt ex hoc ꝙ altiſſimam poſſideat humilitatem.

¶ B

Secundū Cheromonē in collatione de caſtitate in lib. coll. Io. caſſi. Sex ſunt caſtimonie et vere virginitatis ⁊ ꝑfecte gradus: quibus ad inuiolabilē cōſcēditur puritatē. Primus eſt ne vigilās impugnatione carnis monachus elidat. Scḋs ne mēs illi9 voluptarijs cogitatiōib9 immoret. Terti9 ne femineo vel tenuiter ad ꝯcupiſcētiā moueatur aſpectu. Quart9 ne vigilās vel ſimplicē carnis ꝑferat motū. Quint9 ne animi quū memoria ḡnatiōis humane vel tractat9 rō vel neceſſitas lectiōis īgeſſerit: ſubtiliſſim9 mētē volūtarie actiōis ꝑſtringat aſſenſus. Sext9 ne ille illecebroſis phātaſmatibus feminarū vel cuiuſcūqȝ vel dormiēs illudat. Idē. Hec eſt vere ꝯſummatio caſtitatis: que nō īpugnās carnalis ꝯcupiſcētie mot9/ſȝ toto horrore deteſtās/iugē atqȝ imobilē ſui retinet puritatē: nec pōt quid aliud eē ꝙ ſctitas. Hoc aūt fiet qū iā deſinēs. Gal. v. caro aduerſus ſpm̄ cōcupiſcere: deſiderijs ei9 virtutiqȝ cōſenſerit: ceperintqȝ ſibi pace firmiſſima federari: et iocūdiſſime habitauerint fratres. ſ. corp9 ⁊ aīa ī vnū. Idē ibidē. Hec eſt ꝯſummatio caſtitatis: vt vigilātē monachū oblectatio libidinis nulla ꝑſtringat: vt q̄eſcētē nō fallat illuſio: ſȝ quū dormiētē tm̄ ſopite mētis incuria cōmotio carnis oppſſerit: quēadmodū ſine vlla titillatiōe voluptatis excitata eſt: ita etiā ſine vllo prurītu corporis cōquieſcat. ¶ C Singulare eſt priuilegiū virginitatis. Primo q2 replet paradiſum. vt. xxxij. q. j. nuptie. Scḋo q2 ſola eſt q̄ cū fiducia pōt deo aīas pñtare. in autent. de lenoni. §. ſcimus. colla. iij. Tertio quia eſt principium aliarum virtutum. in autent. quomodo oportet epiſco. et reli. cleri. ad ordina. dedu. §. neqȝ autem ſacras.

Caſtimonie gradus.

Virginitatis priuilegia.